

УДК 339.727.22(477)

ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ATTRACTING INVESTMENTS FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF METALLURGICAL ENTERPRISE

Вороніна А.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту організацій і адміністрування,
Дніпровський державний технічний університет

Єфимова Я.Д.

студентка,
Дніпровський державний технічний університет

У статті досліджено стан металургійної галузі України, зокрема ПАТ «Дніпровський металургійний комбінат». Виявлено причини недостатньої інвестиційної привабливості ПАТ «ДМК». Охарактеризовано суть пропонованого інвестиційного проекту для металургійного підприємства. Розраховано показники інвестиційної привабливості пропонованого проекту. Рекомендовано заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості металургійних підприємств.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, інвестиції, інвестиційна привабливість, конкурентоспроможність, металургійна галузь.

В статье исследовано состояние металлургической отрасли Украины, в частности ПАО «Днепропетровский металлургический комбинат». Выявлены причины недостаточной инвестиционной привлекательности ПАО «ДМК». Охарактеризована сущность предлагаемого инвестиционного проекта для металлургического предприятия. Рассчитаны показатели инвестиционной привлекательности предлагаемого проекта. Предложены мероприятия по повышению инвестиционной привлекательности металлургических предприятий.

Ключевые слова: инновации, инновационное развитие, инвестиции, инвестиционная привлекательность, конкурентоспособность, металлургическая отрасль.

This article explores the state of the steel industry in particular Ukraine and PJSC «DMK». Detected the reasons for the lack of investment attractiveness of PJSC «DMK». Described the essence of the offered investment project for metallurgical enterprise. The estimated indicators of investment attractiveness of the project. Recommended measures to facilitate investment in innovative development company.

Keywords: innovation, innovative development, investment, investment attractiveness, competitiveness, metallurgy.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Однією з базових галузей економіки України залишається гірничо-металургійна галузь, забезпечуючи до 25% усього національного виробництва, 34% національного експорту [1]. Металургійні підприємства є найбільшими платниками податків у нашій країні. Підприємства галузі, що належать крупному приватному капіталу, виявилися не готовими до всіх викликів, пов'язаних зі світовою кризою, насамперед перевиробництвом чорних металів, падінням попиту на металопродукцію низької якості, посиленням конкуренції та появою нових гравців на світових ринках: Китаю, Індії та Південної Кореї. Металургійні підприємства України порівняно з розви-

неними країнами світу характеризуються істотним технологічним відставанням і підвищеною енергоємністю, тому актуальним постає питання залучення інвестицій у модернізацію металургійних підприємств України задля подальшого їх розвитку і конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Різноманітним аспектам залучення інвестицій на підприємства присвячено праці таких знаних зарубіжних учених, як Е. Берлоу, О. Вільямсон, Д. Гофман, Дж. Даннінг, Дж. Мур, М. Портер, П. Фішер, С. Хаймер, У. Шарп та ін. Питання залучення іноземних інвестицій в Україну, зокрема проблемних аспектів цього процесу, знайшли відображення

у багатьох вітчизняних учених: О. Барановського, Я. Бережного [2], Жаліла [2], І. Бланка [3], В. Гесця, Б. Данилишина [4], Я. Мозгового, С. Мочерного, І. Ніколайко, О. Онопрієнко, В. Петрушевської, О. Федорук та ін. Але потребує подальших досліджень пошук шляхів залучення інвестицій у металургійну галузь.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Результати проведених науковцями досліджень не дають комплексного уявлення про систему залучення інвестицій на металургійні підприємства. Отже, ми вважаємо, що нині нагальним є пошук конкретних підходів до розв'язання цієї ключової проблеми.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Мета статті – дослідити сучасний стан металургійної галузі, оцінити конкурентоспроможність металургійних підприємств, визначити шляхи підвищення інвестиційної привабливості для залучення додаткових джерел фінансування інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Україна за підсумками роботи металургійних підприємств у липні 2016 р. наростила виробництво сталі на 10,5% порівняно з липнем 2015 р. до 2,065 млн. т, піднявшись з 11-го на 10-е місце в рейтингу 66 країн – основних світових виробників цієї продукції [5].

Негативно позначилася на металургійній галузі ситуація на зовнішніх ринках. За рахунок падіння цін на сировину для металургійної промисловості Китай знизив собівартість свого металу, що призвело до витіснення української продукції з важливих експортних ринків. У результаті Україна скоротила виручку від продажів металопродукції за кордон.

Абсолютно зрозуміло, що ефективна стратегія розвитку галузі передбачає залучення інвестицій інноваційного порядку для вдосконалення технологій, зниження енергоємності, суттєвої модернізації, поліпшення асортименту та якості продукції.

Основні кошти підприємствами вкладалися в завершення будівництва розпочатих раніше об'єктів, реконструкцію і модернізацію наявних потужностей.

Актуальними заходами для всіх підприємств залишаються оновлення аглодоменного виробництва й упровадження перспективних технологій, спрямованих на зниження витрат енергоресурсів, таких як: технології вдування пилувугільного палива (ПВП) у горнодоменних печей, будівництво установок позапічної обробки сталі, заміна мартенівського виробництва конвертерним і електросталеплавильним, будівництво сучасних ливарно-прокатних модулів.

На всіх підприємствах упроваджено енергоменеджмент, що забезпечує суворий контроль над використанням паливно-енергетичних ресурсів та виконанням установлених норм

витрат. А на підприємствах, що мають вільні ресурси коксового і доменного газу, здійснена заміна природного на суміш цих газів у нагрівальних пристроях.

Було проведено аналіз діяльності підприємства ПАТ «Дніпровський металургійний комбінат» (далі – ПАТ «ДМК»), яке входить до корпорації «Індустріальний союз Донбасу» (ІСД). Підприємство виробляє продукцію як для внутрішнього ринку, так і на експорт. Комбінат спеціалізується на виробництві крупносортового і середньосортного фасонного і сортового прокату загального і спеціального призначень, виробництві трубної заготовки.

У грудні 2014 р. ІСД відновила виробництво слябів на своєму польському підприємстві «Хута Ченстохова» у зв'язку із зупинкою роботи Алчевського меткомбінату.

Не виключено, що польським шляхом піде й угорський комбінат «ІСД Дунаферр», який також залишився без алчевських слябів. Тут розглядають можливість відновлення чавунного виробництва на двох раніше зупинених домнах, що в перспективі дасть змогу випускати в «Дунаферрі» понад 1 млн. т слябів для власних потреб.

Головною стратегічною метою підприємства є перетворення комбінату на високопродуктивне, ефективно функціонуюче, з динамічним розвитком підприємство, що входить до складу лідерів гірничо-металургійного комплексу України. Для досягнення поставленої цілі на комбінаті визначено основні напрями виробничо-технічної, господарської (фінансово-економічної) та соціальної діяльності на найближчий період та стратегічні напрями розвитку комбінату на перспективу. У стратегічних планах розвитку комбінату технічний розвиток виробництва визначено пріоритетним. На рис. 1 зображено стратегічні напрями розвитку ПАТ «ДМК».

За останні роки тенденції до подорожчання сировини та матеріалів для виробництва продукції, а також нестача фінансування призвели до збитковості підприємства: ПАТ «ДМК» є нерентабельним, ефективність господарської діяльності падає, рівень собівартості перевищує суму чистого доходу від реалізації продукції.

Суть пропонованого інвестиційного проекту полягає у переході технології виробництва ПАТ «ДМК» із застарілих методів виробництва сталі – доменного та агломераційного – на сучасне аглодоменне виробництво. Перехід на нову технологію виробництва не призведе до змін обсягів виробництва металопродукції, хоча виробнича потужність нового устаткування є більшою.

За умови державного фінансування інвестиційний капітал у сумі 4 505 820 тис. грн. надається ПАТ «ДМК» безкоштовно за умови повернення інвестованих коштів протягом 10 років. Упровадження даного інвестиційного проекту принесе ПАТ «ДМК» 2 221 505 тис. грн. додаткового чистого прибутку. Сума кумулятивного дисконтованого грошового потоку за перші

Рис. 1. Стратегічні напрями розвитку ПАТ «ДМК»

10 років становить 8 574 134 тис. грн., з якого сума дисконтованого грошового потоку становить 13 079 954 тис. грн. За даним інвестиційним проектом вартість інвестицій становить 4 505 820 тис. грн., чиста приведена вартість за проектом дорівнює 8 574 134 тис. грн. за перші 10 років його реалізації, що є показником високого рівня ефективності. Індекс рентабельності інвестицій становить 2,9, а термін окупності проекту – менше терміну його реалізації (табл. 1).

Таблиця 1
Показники інвестиційної привабливості проекту ПАТ «ДМК»

Показники	Значення показника
Вартість інвестицій, тис. грн.	-4505820
Коефіцієнт дисконтування, %	8,0
Чиста приведена вартість за 10 років, тис. грн.	8574134,0
Індекс рентабельності, частка одиниці	2,9
Термін окупності, років	3,5

Реалізація даного проекту дасть змогу підприємству збільшити суму чистого прибутку на 1 799 419 тис. грн. за рік. Сума планового річ-

ного чистого прибутку підприємства після реалізації інвестиційного проекту становитиме

9 370 тис. грн. Таким чином, можна зробити висновок про обґрунтованість реалізації даного інвестиційного проекту на ПАТ «ДМК» та його ефективність.

Основними ризиками, що впливають на діяльність підприємства, є ризики зростання цін на сировину та матеріали, а також ризики недостатності фінансування. Оскільки ПАТ «ДМК» протягом останніх років був неприбутковим, обсяг вільних коштів підприємства є незначним, а отже, підприємство для подальшого розвитку та відновлення діяльності потребує зовнішнього фінансування.

Також через те, що нині собівартість реалізованої продукції комбінату перевищує суму отриманого доходу, можна зробити висновок, що підприємство є дуже чутливим до зміни цін на сировину і матеріали. Зменшенню ризиків і захисту діяльності з виробництва своєї продукції сприяє робота з постійними партнерами, які зарекомендували себе з найкращого боку за період багаторічної співпраці.

У 2016 р. на ПАТ «ДМК» завершили проекти, розпочаті в 2014 р.:

- реконструкцію агрофабрики;
- будівництво газоочистки АГХЧ агломашин;

– створення кільцевого охолоджувача для агломерату;

– створення локальних циклів водообороту.

На 2017 р. комбінатом були заплановані інвестиції на реалізацію проектів, спрямованих на енергоефективність, пов'язаних із промисловою безпекою та екологією, модернізацією та розширенням сортаменту виробленої продукції. Найбільш значимий із них – реконструкція діючої аглофабрики, що дасть змогу знизити викиди агломераційного пилу більш ніж на 15 тис. т на рік [6] і знизити екологічне навантаження на Кам'янське.

ПАТ «ДМК» оплатив компанії SIEMENS VAI більше 7 млн. грн. (€ 424 000) [6] за базовий детальний інжиніринг проекту реконструкції діючої аглофабрики. Повністю проект реконструкції зі спорудженням кільцевого охолоджувача та сучасної аспіраційної установки «Дзержинка» планує реалізувати в 2017р.

Також на ПАТ «ДМК» планують вирішити ще одну багаторічну проблему, пов'язану зі скиданням води в річку Дніпро, приступивши до реалізації локальних водооборотних циклів, що дасть змогу зменшити екологічне навантаження.

Перед підприємствами України поставлено завдання: запровадити європейські екологічні норми. Поки ці норми в нашій країні не такі суворі, і тому вже сьогодні ПАТ «ДМК» реалізує проекти, які забезпечать європейські норми навіть за посилення законодавства, щоб комбінат міг стабільно працювати.

Для отримання залучених інвестиційних ресурсів підприємство повинно відповідати низці характеристик, тобто бути інвестиційно привабливим.

Виходячи із вищесказаного, слід виділити такі причини недостатньої інвестиційної привабливості:

– нестабільність політичної ситуації, що значно гальмує розвиток інвестиційної діяльності, яка особливо відчутна зараз. Більшість вітчизняних інвесторів не може на всю потужність використати свої можливості через відсутність стабільного регулювання інвестиційних процесів із боку уряду, прогнозувати та вираховувати свої прибутки. Інвестор не знає, яку політику буде проводити нова влада і як вона безпосередньо позначиться на його фінансовому стані;

– нестабільність законодавства, що регулює діяльність корпорацій в Україні;

– нерозвиненість страхового та фінансового ринків, що не дає змоги відобразити реальну ринкову вартість компанії через фінансові інструменти та зменшує їхню ліквідність;

– наявність проблем у корпоративному секторі, незахищеність прав інвесторів та скорочення для них пільг;

– недостатня розвиненість сектору інституційних інвесторів, зокрема відсутність інвестиційних банків, потужних інвестиційних компаній, страхових компаній зі спеціалізацією на інвестиційному страхуванні, венчурних фондів інноваційного спрямування;

– недостатня та зрідка неточна інформація про емітентів, професійних учасників ринку цінних паперів, ризик стосовно фінансових інструментів, що не дає змоги інвесторові реально оцінити вартість і потенціал українських підприємств та приймати виважені інвестиційні рішення;

– збільшення обсягу монопольного ринку, зростання рівня інфляції;

– відсутність інфраструктури, нерозвиненість банківської системи;

– криміналізація економіки, активність тіньового бізнесу;

– низький рівень конкуренції виробництва, інноваційної активності та невисока платоспроможність підприємств;

– досить високі інвестиційні ризики та низька норма рентабельності більшості металургійних підприємств та ін.

Рекомендовані заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості металургійних підприємств:

– забезпечення інформаційної прозорості діяльності підприємства;

– упровадження заходів щодо уникнення певних ризиків, хеджування, диверсифікація, страхування ризиків та створення спеціальних резервних фондів;

– розроблення інвестиційної стратегії підприємства, інтегрованої до загальної стратегії.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, виходячи із проведеного дослідження, можна впевнено говорити про те, що існує безліч проблем, які гальмують приплив іноземних інвестицій в економіку України. Саме тому нині стратегічним завданням повинно бути якомога швидше усунення перешкод, які стримують надходження іноземних інвестицій, створення більш сприятливіших умов для залучення їх в економіку країни. Виходячи з реалій сьогодення, іноземні інвестиції є нині тим ресурсом, який у будь-якому разі в найближчій перспективі може найбільш вагомо сприяти підвищенню ефективності функціонування українських підприємств, а отже, і розвитку відповідних територій і міст, покращенню соціального захисту громадян.

Подальших досліджень потребує оцінка ризику під час залучення іноземних та внутрішніх інвестицій у розвиток інновацій в умовах соціально-політичної кризи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Щодо напрямів реформування металургійної галузі України. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/435/>

2. Бережний Я.В. Щодо напрямів удосконалення політики запровадження національних проектів в Україні: аналітична записка / Я.В. Бережний, Я.А. Жаліло, А.П. Павлюк ; Національний інститут стратегічних досліджень. – К., 2013. – 9 с.
3. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент : [учеб. курс] / И.А. Бланк. – К. : Эльга-Ника-Центр, 2010. – 448 с.
4. Данилишин Б.М. Сприятливий інвестиційний клімат – передумова економічного розвитку регіону / Б.М. Данилишин // Фінанси України. – 2012. – № 3. – С. 15–18.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2016/08/22/603003/>
6. Офіційний сайт Публічного акціонерного товариства «Дніпровський металургійний комбінат» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dmkd.dp.ua/>